

Алфа БК Универзитет
Факултет за финансије, банкарство и ревизију
ВЕЋУ ЗА ПОСЛЕДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ

На основу нове одлуке Већа за последипломске студије Алфа БК Универзитета, са седиштем у Београду, на седници одржаној 8.2.2024. године, број 163 именовани су чланови Комисије за оцену и јавну одбрану докторске дисертације кандидата Аиде Акагић Хочићеме, под називом „Утицај ИТ-а на развој савремених компетенција државних службеника у БиХ у промјењивом радном окружењу“, у саставу:

- Проф. др Станимир Ђукић, (ментор)
- Проф. др Маријана Видас Бубања (председник)
- Проф. др Шемсудин Плојовић (члан)

Након увида у садржај и структуру докторске дисертације, и проучавања исте, Комисија, у складу са Правилником о докторским академским студијама на Алфа БК Универзитету, подноси следећи:

ИЗВЕШТАЈ
ЗА ОЦЕНУ И ЈАВНУ ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

• **Основни подаци о кандидату и дисертацији**

Аида (Сидик). Акагић Хочић је рођена 08.12.1982. године у Сарајеву и држављанин је Босне и Херцеговине. Основне студије, Филозофски факултет је завршила у Сарајеву, на студијском програму - педагогија (I године), а мастер студије, такође у Сарајеву, у Центру за интердисциплиниране студије „Здравко Гребо“, студијски програм: Европске студије, (II године).

Тренутна позиција: предавач на Интернационалном Универзитету у Сарајеву за предмете менаџмент и микроекономија и ГИЗ експерт за оснаживање градова Западног Балкана 6. Тренутно је истраживач на развоју кључних докумената за економију, менаџмент, ИТ, у Босни и Херцеговини, а које подржава УСАИД; УНДП.

Кандидат има 13 објављених радова који не подлежу радовима у часопису са националне листе категорисаних часописа.

Један од објављених радова је:

- Akagic, A and Djukic, S. (2022)"The Influence of IT on The Development of Contemporary Competences of Public Sector Employees in BiH in a Changing Working Environment". Published in European Journal of Business and Management Research, august 2022, Volume-7, Issue-4.

DOI: 10.24018/ejbmr.2022.7.4.1484. DOI Link :
<https://doi.org/10.24018/ejbmr.2022.7.4.1484>

Последњи објављени рад је:

Акагић, Х.А. и Видас, Б.М.(2023) "Конкурентност у економијама земаља у региону Западног Балкана", Гласник за друштвене науке, Год. 15 (Број КСВ), Београд.

Кандидат поседује и сертификате: европеан лиценце за ИТ, први ступањ; сертификати за енглески језик, италијански језик и турски језик; сертификати за цјеложивотно учење и социјалне вјештине; сертификат за рад у настави од стране Министарства образовања Кантоне Сарајево; сертификат за пхотосхоп, web дизајн и др.

На Факултету за финансије, банкарство и ревизију, Алфа БК Универзитета, уписана 2021/1906 године, на студијски програм Међународна трговина и бизнис.

Библиографија важнијих радова кандидата обухвата следеће:

- Аида, Акагић (2022). - ЕЈБМР, Лондон, УК, чланак: "Утицај ИТ-а на развој савремених компетенција запослених у јавном сектору у БиХ у промјењивом радном окружењу" (рад предат за објаву у часопис – јун);
- Садовић и Акагић (2021), Рачунарство у облаку, , Међународни часопис за мултидисциплинарна и актуелна образовна истраживања;
- А. Акагић (2016), Људски ресурси у САП-у, Међународни чланак, Јоурнал оф Кноуладге Манагемент;
- А. Акагић (2015), Изазов одрживости: друштвене мреже као фактор унапређења организација данас, часопис за управљање знањем, Ревијон;
- А. Акагић (2014), Приручник за Суд БиХ (интерни, 300 примјерака) "Инtranетворкинг приручник";
- А. Акагић (2012), Чланак у пословном магазину Призма, БиХ "Друштвене мреже као прилика за организационо унапређење";
- А. Акагић (2012), Брошура за Кантон Сарајево (200 примјерака) "Економски, друштвени и други утицаји на младе у КС-"Увијек право вријеме за промјене";
- А. Акагић (2011), Чланак у Наставничком часопису "Дидактички путокази БИХ "Ризично понашање младих у КС";
- А. Акагић (2011), Интерни водич за средњу школу социјалних вјештине, Сарајево;
- А. Акагић (2011), током цијеле године - писац за дневне новине "Вечерњи лист" теме о развоју младих;
- А. Акагић (2011), Чланак у часопису за наставнике "Дидактички путокази БиХ, "Глобализација и образовање, ,Дио 2;
- А. Акагић (2010), Чланак у Наставничком часопису "Дидактички путокази БиХ , "Глобализација и образовање", ,Дио 1.

На основу предлога Комисије за допуну, кандидаткиња је урадила следеће:

• Предмет и циљ дисертације

Кандидат наводи, да је, „ Утицај информационе технологије на пословно окружење изузетно важна тема данашњици. Информациона технологија прожима све сфере друштва, и присутна је у било ком сектору и сегменту рада, а посебно у државном

која обухвата утицај информационе технологије на пословно окружење, континуирано учење у јавном сектору, стандардизација образовања и сл.

Операционално одређење предмета истраживања

Путем овог дела одређења предмета истраживања у докторској дисертацији, кандидат ће представити конкретизацију теоријског одређења предмета истраживања.

Одређени чиниоци попут утицаја информационе технологије на успешност организације да се носи са променама ће детаљније појаснити у раду. Такође ће се разложити на појединачне чиниоце попут адаптације, отворености, могућности учења и сл који су у корелацији са наведеним.

У првом кораку ће се утврдити да ли је утицај главне детерминанте постојан, у којој мери, да ли је статистички значајан и да ли је добијени резултат у складу са утврђеним хипотезама. На крају ће се утицај свих чиниоца квантифицирати, детаљно појаснити и интерпретирати у облику модела "АЛМ" који ће претпоставити стварни пример који се треба користити у јавном сектору у БИХ.

Временско одређење предмета истраживања

У докторској дисертацији су презентована два временска периода, како би се у обзир обухватио стварни значај истраживаног подручја.

Први временски период подразумева период од јануара 2013. до децембра 2015. године. Други временски период обухвата октобар 2023. године

Просторно одређење предмета

Просторно одређење предмета истраживања, подразумева локалитет БИХ, и то градове:

- Сарајево,
- Мостар,
- Тузлу и
- Бања Луку,

као веће градове са државним администрацијама.

Дисциплинарно одређење предмета истраживања подразумева определење приступа проблему са аспекта интердисциплинарног, и то:

- Менаџмент
- Менаџмент информационих технологија
- Организационо понашање

- Статистичко моделирање
- Квантитативне методе
- Квалитативне методе и сл.

Овим је извршено одређење предмета истраживања и успостављен оквир у коме ће се кретати даља разрада докторске дисертације.

Циљ истраживања

Научни циљ истраживања

Научни циљ истраживања је идентификација утицаја информационе технологије на развој савремених компетенција запослених у државном сектору, који раде у промењивом радном окружењу.

Веома битну ставку овдје представља корелација информацијских технологија те савремених и дигиталних компетенција које су неопходне за рад у пословном окружењу обухваћеном константним променама.

Потреба за оваквим истраживањем произилази из чињенице да недостају истраживања која на адекватан начин анализирају све чиниоце ИТ-а на пословање у јавној управи. С тога ће се кроз рад направити увид у постојање кључних, тачније дигиталних компетенција код запослених у државним радним организацијама.

Такођер, један од циљева који ће се представити кроз овај рад је идентификација празнине или „Gaps“ између тренутних компетенција запослених у државном сектору и оних које ће бити потребне за одржавање конкурентне предности неке институције у будућности. Што више информацијске технологије утичу на одређену пословну организацију, то је и већи јаз између онога што данашњи запослени знају и онога што би требали знати у будућности.

Неки од задатака истраживања који ће се прожети кроз овај рад су:

- конструирање и примена инструмента за анализу утјецаја ИТ-а на савремене компетенције запослених у државним службама према тренутном стању и захтевима промењивог радног окружења;
- уочавање и издвајање карактеристике утјецаја ИТ-а на запосленike који раде у одређеним организацијама државне службе те компарирање занимања истих особа, као и дигиталне и савремене компетенције које посједују, а које су прописане радним документом ЕУ-а за 21. столеће;
- на основу детаљне анализе интерпретирање добивених података и на основу њих извођење одређених закључака који ће допринети континуираном усавршавању запосленика (повезати с целожivotним учењем), посебно на подручју информацијских технологија, односно дигиталних компетенција у државним службама.

Друштвени циљ истраживања

Друштвени циљ истраживања је онај за који треба користити резултате истраживања. У том смислу, рад би могао помоћи не само локалним институцијама да се више баве проблемом едукације запослених у областима информационих технологија, већ и амбасадама које константно развијају моделе развоја и едукације запослених у државним службама.

Високообразовани запослени у државном сектору могу бити од велике користи за продуктивност саме државне организације. Професионално усавршавање и стицање савремених дигиталних компетенција могу бити „вин-вин“ ситуација за државне службенике, њихове сараднике и грађане. Користи од такве стратегије су различите, од продуктивности рада у државном сектору, добијања високообразованих запослених итд.

Истраживачке хипотезе

Основне хипотезе на којима ће се заснивати истраживање

Из дефинисаних проблема и циљева истраживања произилази општа хипотеза:

X₀: Информационо-комуникационе технологије утичу на развој савремених компетенција државних службеника у променљивом радном окружењу

Посебне хипотезе:

X₁: Употреба информационо-комуникационих технологија утиче на неопходност континуираног усавршавања запослених у радном окружењу.

X₂: Савремене компетенције државних службеника директно су везане за постизање кључних циљева државних организација, међу којима је и прилагођавање променама информационих технологија.

X₃: Савремене компетенције државних службеника у директној су вези са дигиталним компетенцијама које су неопходне за обављање послова државних службеника у јавним установама.

Независне варијабле, као што су врста посла, занимање итд., биће упоређене да би се утврдио њихов утицај на информационе технологије.

Истраживачка питања

Рад ће бити фокусиран на истраживачка питања чији ће одговори бити представљени кроз трећу структурну фазу рада. Нека од тих питања су:

- Да ли информационе технологије утичу на развој савремених компетенција запослених у државном сектору?
- Да ли државни службеници имају дигиталне компетенције за рад у променљивом радном окружењу?
- Да ли су савремене компетенције државних службеника директно повезане са остваривањем кључних циљева организација, међу којима је одржавање конкурентске предности на тржишту рада и прилагођавање ИТ променама?
- Да ли се дигиталне компетенције запослених разликују по професији и врсти послова које обављају у државним службама?

Методе које ће се у истраживању применити

Образложение метода

Приликом израде дисертације примењиваће се различите методе са циљем испуњења методолошког приступа и то применом:

- општих научних метода –компаративна метода и хипотетичко-дедуктивна метода;
- посебних научних метода –метода анализе и синтезе, методу индукције и дедукције, апстракције, генерализације; и
- појединачних (емпиријских метода) – метода испитивања која представља централни део дисертације а циљ је провера постављених хипотеза , као и метода анализе садржаја.

У предложеном истраживању се полази од теоријских оквира који су претходно дефинисани, док конкретна истраживања државног сектора нису до сада проведена.

Истраживање припада групи квантитативних и квалитативних истраживања.

Квантитативно истраживање-подразумева дедуктивни приступ, односно оно је усмерено на тестирање теорија. Циљ квантитативног истраживања је стварање предуслова за извођење генерализирајућих објашњења и предвиђања. Посебан акценат овде ће се ставити на дескриптивну статистику и просту овезаност варијабли као што су врста послла које обављају државни службеници, пол, доб и сл.

Квантитативно истраживање ће се заснивати на статистичким методама, тј на нумеричка мерења специфичних аспеката истраживаног феномена. Апстражовањом појединачних случајева долази се до општег описа или потврђивања хипотеза, при чему су начини мерења и анализа такви да их други истраживачи могу лако поновити.

Квантификација има три значења, а то су:

- (1) мерење одредјених варијабли утицаја информационе технологије на државни сектор, односно запосленике,
- (2) статистичка обрада и
- (3) формалан математички третман и приказ финалних резултата истраживања.

Основни методолошки оквир у смислу изучавања проблематике пословних информацијских система бит ће базиран на системском приступу. Конкретно истраживање бит ће базирано на примени АЛМ модела, Gap skills анализи и одговарајућим статистичким методама и техникама.

АЛМ модел и Gap skills анализа ретко су кориштени у литератури с обзиром на мали број научних и истраживачких радова који су се бавили тематиком и анализом компетенција запосленика. Користећи овакве приступе научном раду покушат ће се дефинирати идеје, разлози, недостатак праксе запослених у државним службама, техничке компетенције и могућности које представљају кориштење информацијске технологије у ефикасном и ефективном смислу.

Аплицирајући Skills gap анализу у раду, представит ће се листа вештина запослених у државном сектору. Према добивеним подацима, могуће је дефинирати предлоге и препоруке за побољшање перформансе саме државне јединице у одређеној локалној заједници. Такођер, битно је истаћи да је Gap skills анализа примењива не само на запосленике, на основу које се могу дефинирати препоруке за персонални и професионални развој и даље усавршавање већ је примењива и за организације у којима се може таргетирати недостатак вештина у одређеној области, дефинирати знање запосленика које најбоље одговара одређеним позицијама и сл. Gap skills анализа користит ће се у раду путем анкете која је дизајнирана искључиво за потребе овог истраживања.

Једна од важнијих метода које ће се користити је и Факторска анализа са сврхом анализе интеркорелација унутар анализираних варијабли и њихове међусобне повезаности. Уз помоћ ове анализе генерисат ће се информације ради што бољег разумевања односа међу варијаблама и идентифицирати димензије које није могуће одмах уочити.

Квалитативно истраживање обухвата читав низ различитих приступа којима се, из различитих угла, покушава током неког емпиријског истраживања изнаћи смислено објашњење о предмету истраживања (Ђурић и сар., 2009). Истраживање овог типа се заснива на подацима који су у великој мери предочени у облику речи.

У овој докторској дисертацији квалитативно истраживање ће између осталог обухватити студију случаја у којем ће се презентирати различите врсте информација. Ту ће бити представљене чињенице које се могу потврдити из различитих извора, закључци који представљају мишљење појединца о његовом животу или о датој ситуацији.

Представљене информације кроз Case study могу користити као база за доношење одређених одлука.

С друге стране, користиће се компаративна метода с циљем упоређивања различитих појава и процеса. Поступком компарације представит ће се сличности и разлике запослених у државним службама, њихова стручност у обављању активности које су везане за информацијске технологије, овисно о животној доби, занимању и врсти посла које обављају приликом оперирања на одређеним рачунарским апликацијама. Компаративном методом добит ће се јаснији увид у

коликој мјери државни запослени посједују дигиталне компетенције и на основу чега ће се лакше извести закључци постављене теме.

Очекивани резултати и научни допринос

Узимајући у обзир важност утицаја информацијских технологија на развој савремених компетенција код запослених у државним институцијама у БиХ, ово истраживање може бити од вишеструке користи, како за професионалну тако и за академску заједницу БиХ. С академског стајалишта, овај рад је мултидисциплинаран и обухвата области менаџмента, бизниса, информацијских технологија, економије и сл.

Научни допринос предложеног истраживања огледа се у томе да би резултати истраживања требали да пруже одговоре на питања везана за утицај дигиталних компетенција на запосленike, као и на варијабле пол, године старости, врсту посла, те да на тај начин државне институције унапреде стратегије за усавршавање људских ресурса.

Емпиријски значај истраживања темељи це на коришћењу добијених резултата у даљим истраживањима, чиме се потврђује и њихова емпиријска вредност, а посебно из разлога јер оваква истраживања у државном сектору у БиХ нису до сада вршена. С друге стране, резултати могу имати значајне стратешкe праксе јер се односе на унапрешење деловања државног сектора кроз људске ресурсе.

Резултати истраживања и препоруке могу помоћи не само доносиоцима одлука да унапреде државну администрацију већ и код финансирања програма и пројеката које се односе на стављање у функцију грађанима ефикасног и ефективног државног апарата што је један од предуслова уласка БиХ у ЕУ.

Конкретније, с нагласком на примену релевантних аспеката теорије и праксе, концептуализират ће се развијеност кориштења информацијско-комуникационих технологија, што ће омогућити бољи увид у њихов утјеџај на савремене компетенције запосленика. Кроз разумевање кључних мјера и показатеља указат ће се на узрочно-посљедичне везе које ће омогућити стварање активних пракси утицаја ИТ-а на државне институције кроз потицање развоја кориштења информацијско-комуникационих технологија. На тај начин дизајнират ће се скуп активности који најбоље одговара локалним увјетима у којима државне институције егзистирају.

Научним доприносом може се сматрати примена метода при доказивању утицаја информацијско-комуникационих технологија на промењиво радно окружење, тестирање истинитости постављених хипотеза, утврђивање појединих фактора на развој савремених компетенција државних запослених, као и на принципе целоживотног учења.

У раду ће бити дат преглед и интерпретација кључних компетенција за целоживотно учење, дигиталних и савремених компетенција. С практичног становишта, овај рад ће, узимајући у обзир локалне и интернационалне специфичности, идентифицирати опасности некориштења ИТ апликација у државним службама. Додатно, бит ће дате препоруке које ће се моћи користити за анализу исплативости компетентних запослених у државном сектору из области управљања ИТ апликацијама. Може помоћи у трансферу инвестиција за босанскохерцеговачко тржиште при развоју модела за едукацију државних службеника из области информацијских технологија.

На крају, резултати истраживања докторске дисертације ће омогућити даља истраживања у овој области као и унапређење постојећих мера за унапрешење рада државних институција у БиХ.

Сажет опис садржаја (структуре по поглављима):

Дисертација ће бити структурирана у оквиру три главна поглавља. Редослед поглавља је подстављен тако да методолошки прати процес истраживања. Садржи прво поглавље у коме се појашњава процес истраживања. У другом поглављу је наведена теоријска дескрипција, односно анализа погодне литературе. Трећи део се односи на анализу резултата истраживања, док потом следе закључци, препоруке, литература, прилози и сл. Структура је приказана како следи:

I ДЕО

1. Сажетак
 - 1.1. Истраживачке хипотезе
 - 1.2. Увод
 - 1.2.1 Предмет и циљ дисертације
 - 1.2.2. Циљ научног истраживања
 - 1.2.3 Истраживачка питања
 - 1.2.4. Друштвени циљ истраживања
 - 1.2.5. Методе које ће бити примењене у истраживању
 - 1.2.6. Врста истраживања
 - 1.2.7. Теоријско одређење предмета истраживања
 - 1.2.8. Оперативно одређење предмета истраживања
 - 1.2.9. Временско одређивање предмета истраживања
 - 1.2.10. Просторно одређење предмета
 - 1.2.11. Дисциплинарно одређивање предмета истраживања
 - 1.2.12. Очекивани резултати и научни допринос
 - 1.2.13. Теоријски оквир и преглед литературе

II. ДЕО-ТЕОРИЈСКЕ ОСНОВЕ ИСТРАЖИВАЊА

2. УВОД У ТЕОРИЈСКИ ДЕО РАДА
3. ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ
 - 3.1. Интернет и веб као занимљиви алати за решавање проблема
 - 3.2. Информационе технологије и њен утицај на пословно окружење
 - 3.3. ЕУ документи за дигитално друштво
4. ЦЕОЖИВОТНО УЧЕЊЕ КАО ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ ИТ-а
 - 4.1 Европски простор за целожivotно учење
 - 4.2. Стратешки оквир ЕУ: Образовање и обука 24F2020

4.3. Босна и Херцеговина у контексту целоживотног учења

4.4. Програми целоживотног учења у Босни и Херцеговини

5. КЉУЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ У ОКВИРУ ЦЕЛОЖИВОТНОГ УЧЕЊА

5.1. Дигиталне компетенције и ИТ

6 . САВРЕМЕНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

6.1 . Надоградња постојећих компетенција међу запосленима

6.2. Које су нове/савремене компетенције данашњице?

7. ИНФОРМАЦИОНА ТЕХНОЛОГИЈА И РАД

8 . ЗАХТЕВИ ПРОМЕНЕ РАДНОГ ОКРУЖЕЊА

8.1. Захтеви савременог пословања у оквиру ИТ-а

9. ОРГАНИЗАЦИЈЕ КОЈЕ УЧЕ 75% У ПРОМЈЕЊЕНОМ РАДНОМ ОКРУЖЕЊУ

9.2. Вештине организација које уче

9.3. Преглед системског мишљења

10. ЈАВНА УПРАВА И ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

10.1. Преглед стања информационих технологија у државном сектору

11. ЗАКЉУЧАК ТЕОРИЈСКОГ РАЗМАТРАЊА

III ДЕО-РЕЗУЛТАТИ СПРОВЕДЕНОГ ИСТРАЖИВАЊА

12. 1. Кратак преглед циља истраживања

12.2. Кратак преглед истраживачких питања

12.3. Коришћене методе

12.4 Инструмент у истраживању

12.5 Опис структуре узорка

12.6. Слабости, ограничења и предности спроведеног истраживања

12.7. Анализа и интерпретација резултата анкете

13. Факторска и регресиона анализа

13.1. Анализа фактора

13.2. Регресиона анализа

14. Анализа јаза у вјештинама и АЛМ модел

14. 1. Анализа недостатака вештина

14. 2. АЛМ модел

15. Преглед резултата истраживања из 2015. године

IV Закључна разматрања

16. Закључак и прилози

Литература

Кандидат је користио следећу литературу при изради дисертације

1. Abbott, J.P. (2004). Politička ekonomija interneta u Aziji i Pacifiku: digitalne podjele, ekonomska konkurentnost i sigurnosni izazovi. Praeger: London
2. ACIPS (2010). Procjena postignutog napretka u implementaciji reforme javne uprave u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, BiH
3. Ahokas, I., Kaivo-oja, J. (2003). Benchmarking razvoja evropskog informacionog društva. Foresight, Vol. 5, br. 1
4. Akagić, H.A. i Đukić, S. (2022). Utjecaj IT-a na razvoj savremenih kompetencija zaposlenih u javnom sektoru u BiH u promjenjivom radnom okruženju, EJBMR Journal, Vol. 7, br. 4
5. Akagić, H.A. i Vidas, B.M. (2023) Konkurentnost u ekonomijama zemalja regiona Zapadnog Balkana, Časopis društvenih nauka, Vol. 15 (br. KSV), Beograd
6. Andrilović, V. (1985). Andragogija, Školska knjiga Zagreb
7. Anttiroiko, A.V. (2001). Ka evropskom informacionom društvu, Komunikacije ACM-a, Vol. 44, br. 1
8. Atzeni, G.E., Carboni, O. (2006). Produktivnost IKT i sklonost firmi za inovativne investicije: dokazi iz italijanskih mikropodataka. Informaciona ekonomija i politika, vol. 18
9. Bailey, J.M. et al. ed. (2011). Savremena konkurentnost u dvadeset prvom veku, globalna iskustva. SAD, Leckington Books
10. Bajgorić, N. (2008). Kontinuirane kompjuterske tehnologije za unapređenje kontinuiteta poslovanja. IGI Global.
11. Bajgorić, N. (2012). Menadžment informacionih tehnologija (II izdanje). Sarajevo, Ekonomski fakultet Sarajevo
12. Bennett, D., Vaidia, K. (2005). Zadovoljavanje tehnoloških potreba kompanija za nacionalnu konkurentnost. International Journal of Technology Management, Vol. 32, br. 1-2, str. 112-153
13. Benitez, Montes i Arosteghi (2010). Informaciona tehnologija - Omogućena kultura unutarpreduzetništva i performanse preduzeća, Industrijski menadžment i sistemi podataka, str. 550-566, tom 110, br. 4
14. Boggs, D. (2011). Upravljanje kompetencijama i planovi obuke u sistemima upravljanja učenjem, Cyberworks
15. Bonafede, E., i Cerchiello, P. (2007). Statistički modeli za upravljanje kontinuitetom poslovanja, Journal of Operational Risk
16. Brinker, S. (2014). Novi trend marketinga. Boston, Massachusetts
17. Butler, D (2001). Poslovni razvoj: Vodič za strategiju malog biznisa, Univerzitet u Oksfordu
18. Bušatlić, S. i Plojević, Š. (2012). Menadžment kvaliteta, Novi Pazar, Univerzitet u Novom Pazaru
19. Binner, J., Reder, S., Parsons, S. i Strawn, C (2008). Digitalni jaz: korištenje računara, osnovne vještine i zapošljavanje, NR i DC
20. Castells, M. (1996) Uspon umreženog društva, Oxford: Blackwell
21. Castells, M., Chaiprasit, S., Svierczek, F. V. (2011) Konkurentnost, globalizacija i razvoj tehnologije u tajlandskim firmama Pregled konkurentnosti: Međunarodni poslovni žurnal Vol. 21 br. 2.

22. Cedefop (2008). Buduće potrebe za vještinama u Evropi. Luksemburg, Štampano u Grčkoj
23. Cogburn, D. L. (1998) Globalizacija, znanje, obrazovanje i obuka u globalnom svijetu, Konferencija za InfoEtiku98, UNESCO.
24. Covey, S. (1989) 7 Habits of Highly Effective People, New York, Free Press
25. Creminns, E. (1996) Umjetnost apstrakcije, 2. izdanje, Info Resources Press
26. Crowther, D. & Sefi, S. (2010) Korporativno upravljanje i upravljanje rizicima, UK
27. Cilan, C. A., Bolat, B. A., Coskun, E. (2009). Analiza digitalnog jaza unutar i između država članica EU i kandidata. Vladine informacije kvartalno, Vol. 26
28. Colecchia, A., Schreier, P. (2002). Investicije u IKT i ekonomski rast 1990-ih: Jesu li Sjedinjene Države jedinstven slučaj? Pregled ekonomske dinamike, vol. 5
29. Damodar S. i Abhik D. (2001) Procjena kompetencije i identifikacija potreba za obukom, IJTD časopis kkki:4.
30. Delors, J. (1998), Učenje - blago u nama, Zagreb, Educa
31. Domazet, A. i Tihi, B. (2009) Odlomci iz knjige Neil Harris European Business, Sarajevo
32. Drucker, P. (2002), The Effective Executive, New York, HarperCollins Publishers
33. Drucker, P. (1964), Doba diskontinuiteta, New York, HarperCollins Publishers
34. Duke, C. & Hinzen, H. (2006), Politika osnovnog i kontinuiranog obrazovanja odraslih, Obrazovanje odraslih, br. 2.
35. Dryden, J. (2003). IKT, ekonomija i društvo - izazovi mjerjenja i analize, OECD
36. Ductael, K. et al. (ur.) (2000). Informaciono društvo u Evropi: rad i život u doba globalizacije. Lanham, MD: Rowan i Littlefield.
37. Đorđević, G. (2012). Uticaj IKT informacionog društva na socio-ekonomski razvoj. Socioekonomija, Tom 1, N 1, Beograd
38. Econlib, (2023) Konkurenčija, preuzeto sa: <https://www.econlib.org/library/Enc/Competition.html>.
39. Fisher, C. (2007). Istraživanje i pisanje disertacija kao vodič za poslovne studente, 2. izdanje, Pearson Education Limited
40. Garelli, S. (2006). Konkurenti vrhunske klase: Kako nacije, kompanije i pojedinci uspijevaju u novom svijetu konkurenčije. West Sussex, Engleska: Wiley.
41. Gartenschlaeger & Hinzen (2000) Perspektive i trendovi u obrazovanju odraslih u Europi, Zagreb, Hrvatska udruga javnih otvorenih sveučilišta.
42. Garvin, A.D. (1993). Izgradnja organizacije koja uči, Harvard Business Review 7/93
43. Gidens, A. (1990), Posljedice modernosti, Stanford: Stanford University Press
44. Gidens, A. (2007), Sociologija, Beograd, Čugura print
45. Goranson, B., Soderberg, J. (2005). Dugi talasi i informacione tehnologije - na tranziciji u informaciono društvo. Technovation, Vol. 25
46. Green, F. (2011) Angažman zaposlenih, tehnologija i evolucija radnih vještina: analiza zasnovana na zadacima, Univerzitet Cornell, Institut za obrazovanje
47. Guerrieri, P., Meliciani, V. (2005). Tehnologija i međunarodna konkurentnost: međuzavisnost između proizvodnje i usluga proizvođača. Strukturne promjene i ekonomska dinamika, Vol. 16
48. Gupta, B., Dasgupta, S., Gupta, A. (2008). Usvajanje IKT-a u vladinoj organizaciji u zemlji u razvoju: empirijska studija. Časopis za strateške informacione sisteme, vol. 17
49. Habul, A i Omanović, S. (2009). Teorija sistema, Sarajevo, Ekonomski fakultet

50. Hamalainen, T. J. (2003). Nacionalna konkurentnost i ekonomski rast: promjenjive determinante ekonomskog učinka u svjetskoj ekonomiji. Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK.
51. Harris, P. & McDonald, F. (1994), European Business and Marketing, London
52. Hels, D. i McGrew, A. (2000), The Global Transformations Reader, SAD
53. Hellstrom.T, Kemlin. P. i Malquist. U. (2000) Upravljanje znanjem i kompetencijama u Eriksonu: Decentralizacija i organizaciono usklađivanje, Journal of Knowledge Management Journal, Vol.4 No.2, str. 99-110
54. Hermalin, B. (2005) Trendovi u korporativnom upravljanju; Časopis za finansije, LKS 5, str. 2351-2384
55. Hervas-Oliver, J.L., Rojas, R., Martins, B.M., Cervello-Roio, R. (2011). Preklapanje nacionalnih IK i inovativnih sistema. Journal of Intellectual Capital, Vol. 12, br. 1, str. 111-131.
56. Himanen, P. (2004). Informaciono društvo i država blagostanja: finski model. Oxford University Press, SAD Hoare, P. (1998). Razvoj evropskog informacionog društva. Bibliotečki pregled, knj. 47, br. 8
57. Holtsnider, B. i Jaffe, B. (2012) Priručnik za IT menadžere, 3e. Izdavač Morgan Kaufman, SAD
58. Horvat, Z. (2010). Novi izazovi informacionog društva. Currentul Juridić, Vol. 40
59. Houtzagers.G (1999) Osnaživanje, korištenje upravljanja vještinama i kompetencijama, Participacija i osnaživanje: Međunarodni časopis, Vol.7 No.2, str. 27-32
60. Hines, G. (2012), Unapređenje interpersonalnih komunikacijskih kompetencija zaposlenih: kvalitativna studija, Poslovna komunikacija Quaterli, vol. 75, br. 4
61. Ickis, J.C. (2006). Izgradnja nacionalnog programa konkurentnosti. Časopis za poslovna istraživanja, Vol. 59, str. 341-348.
62. Internet World Stats (2013). Svjetska Internet statistika
63. Jacobsson, S. i Bergek, A. (2011) Analiza inovacionog sistema i tranzicije održivosti: Doprinosi i prijedlozi za istraživanje. Environ. Innovation Soc. Tranzicije
64. Jalava, J., Pohjola, M. (2007). IKT kao izvor proizvodnje i rasta produktivnosti u Finskoj. Telekomunikaciona politika 31
65. Joi, M., Meggison, D., Surtees, M. (2004) Razvoj ljudskih resursa, Kogan Page London, 3. izdanje,
66. Kermalli, S. (2004) Gurui upravljanja ljudima, London
67. Knock, M. i Maclan, M. (2004) Društvena odgovornost preduzeća, European Management Journal, 22 (5), str. 508-516
68. Kotelnikov, V (2007) Mala i srednja preduzeća i ICT, UNDP-APDIP, online knjiga www.e-booksdirectori.com (01.01.2014)
69. Kovačević, Z., Vuković, K. (2006) Učinak poduzeća u hrvatskom sektoru informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT). Ekonomski misao i praksa: časopis Sveučilišta u Dubrovniku, god. 15, br. 2
70. Konigova, Urbancova & Feifar (2012) Identifikacija menadžerskih kompetencija u organizacijama zasnovanim na znanju, Journal of competitiveness, str. 129-142, sveska 4, br.1
71. Kyriazoglou, J. (2012) Usklađivanje IT poslovanja, I dio, SAD
73. Lagumdžija, Z. (2008). Informacioni sistem menadžmenta, Sarajevo: Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu
74. Lankshear, C & Knobel, M. (2008). Digitalna pismenost, New York, Peter Lang Publishing

75. Liebovitz, J. (2004) Premošćivanje jaza u znanju i vještinama: Prisluškivanje federalnih penzionera, Upravljanje javnim osobljem, str. 421–447
76. Ljubav, P. (2012) Zeleno i pametno: ICT poslovanje sutrašnjice, OECD, 9. maj.
77. Mansfield, R. (1996) Modeli izgradnje kompetencija, Journal of Human Resource Management, str. 7-18, sveska 35, br.
78. Makoto, N., Sutcliffe, N (2005.) Upravljanje portfoliom IT vještina, Hershey Pa, Idea group publishing
79. Martinez, D., Rodriguez, J., Torres, J. L. (2010) Tehnološke promjene specifične za IKT i rast produktivnosti u SAD: 1980-2004, Informacijska ekonomija i politika, Vol. 22, str. 121-129.
80. Marquardt, M.J. (2011). Izgradnja organizacije koja uči: Postizanje strateške prednosti kroz posvećenost učenju. Boston MA: Nicholas Brealey Pub
82. Matić, I. (2005), Projektiranje organizacijske strukture, Zagreb, Ekonomski fakultet
82. Magjar, B., Karvalić, L. Z. (2001). Informaciono društvo u istočnoj Evropi, šanse, mogućnosti, zadaci i programi. East European Quarterly, Vol. 34, br. 4
83. McLeod & Schell (2006) Sistemi upravljanja informacijama, Prentice Hall, 10 e, SAD
84. McKean, D. (2011) IT menadžment, Ujedinjeno Kraljevstvo
85. McKean, D. (2012) IT strategija i tehnološke inovacije, Ujedinjeno Kraljevstvo
86. Michaelson, H. (1990), Kako pisati i objavljivati inženjerske radove i izvještaje, Oriks Press
87. MOS (2004), SAD, Njujork
88. Muttka, Punnie & Redecker (2008) Digitalna kompetencija za cjeloživotno učenje, JRC, Institut za prospективne tehnološke studije, EC, Španija
89. Obadić, A (2004) Usporedba osnovnih makroekonomskih pokazatelja na tržištu rada odabrane grupe zemalja, Zagreb: Institut za javne financije.
90. OECD (2003). IKT, ekonomija i društvo - izazovi mjerena i analize. Radionica: Monitoring informacionog društva: podaci, mjerena i metode, glavni rad: John Dryden.
91. OECD (2011). Konkurentnost i razvoj privatnog sektora: Centralna Azija 2011. Perspektiva konkurentnosti. Pariz: OECD.
92. OECD (2012) ICT vještine i zapošljavanje: Nove kompetencije i poslovi za zeleniju i pametniju ekonomiju, OECD Digital Economy Papers, br. 198
93. Palvia, J. Palvia, Harris (2007) Menadžment globalne informacione tehnologije, SAD
94. Panian i dr. (2005) Informatički enciklopedijski rječnik, Zagreb, Europa press holding
95. Patnak, S. & Sahoo, S. (2012) Zelena komunikacija i računarstvo za održivi razvoj, Journal of Information and Communication Technology, str.154 – 164, Vol.4, No.2/3/4
96. Plant, R. i Murrell, S. (2007) Vodič za informacione tehnologije, SAD, Cambridge University Press, New York.
97. Peffers, Tuunanen, Rothenberger, & Chatterjee (2007) Metodologija istraživanja nauke o dizajnu za istraživanje informacionih sistema, Journal of Management Information Systems, 24(3), str. 45–77
98. Popescu, D & Caraiannis, E. (2005) Profilisanje metodologije za ekonomski rast i konvergenciju: učenje iz iskustva EU u e-nabavkama za zemlje Centralne i Istočne Europe. Technovation sveska 25
99. Porter, M.E., Ketels, C. (2009). Evropske integracije: suočavanje sa izazovom konkurenčnosti. Harvard Business School
100. Porter, M., E. (1998). Konkurenčna prednost: Stvaranje i održavanje superiornih performansi. New York: The Free Press.
101. Prof. Dr Passenheim, O. (2013) Enterprise Risk Management, eBook, UK

102. Ricci, A. (2000) Merenje dinamike informacionog društva evropskih podataka o upotrebi informacionih i komunikacionih tehnologija u Evropi od 1995. godine, Telematika i informatika, Vol. 17, str. 141-167.
103. Riederstrale, J. & Nordstrom, K. (2004), Funky business, Stockholm
104. Riederstrale, J. & Nordstrom, K. (2006), Karaoke kapitalizam, Zagreb, Differo
105. Senge, P. (1990). Peta disciplina. SAD, Njujork.
106. Sikavica, Bebek, Skoko i Tipurić (1999) Poslovno odlučivanje, Informator, Zagreb
107. Skarzhausien, A. i Jonušauskas, S (2013) Definisanje inovacijskih kompetencija lidera: sistemska inteligencija, Međunarodni časopis za inovacije i regionalni razvoj, Vol. 5 br. 2
109. Slatina, M. (2005). Od pojedinca do ličnosti, Zenica, Dom Štampe d. d.
109. Slavković, M i Stojadinović, M. (2012). Nova znanja, veštine i kompetencije, Ekonomski fakultet Univerziteta u Kragujevcu, Kragujevac
110. Službeni glasnik Bosne i Hercegovine (2014), broj 39, Sarajevo SI.
111. Sporleder, J (2010). Kontrolna lista kompetencija zaposlenih, Sorleder Ljudski kapital, 29. januar.
112. Suarez, M (2007). Učenje u globalnoj eri Press University of California, London
113. Suchodolski, B. (1988). Permanentno obrazovanje i stvaralaštvo, Zagreb, Školski list
115. Suzić, N. (2012). Kompetencije čovjeka budućnosti, Nova škola, časopis za teoriju i praksi škola i predškolskih ustanova vii, 9-10, Banja Luka
116. Špiranec, S. (2005), Informaciona pismenost, Edupoint
117. Stajano, A. (2009). Istraživanje, kvalitet, konkurentnost - tehnološka politika Evropske unije za društvo zasnovano na znanju. SAD, Springer.
117. Tansei, S.D. (2003), Posao, informacione tehnologije i društvo, London
118. Toffler, A. (1970), Future shock, New York, Bantam Books
119. Toffler, A. (1991), Power shift, New York, Bantam Books
120. Ujedinjene nacije (2002). Informacijske i komunikacijske tehnologije u obrazovanju. Pariz: UNESCO.
121. Ujedinjene nacije (2008). Milenijumski ciljevi razvoja
122. Unctad, (2023) Prosperitet za sve, preuzeto sa: [www. https://unctad.org/](https://unctad.org/).
123. Vathanopas, V & Thai-ngam, J. (2007), Zahtjevi kompetencije za efektivno obavljanje poslova u tajlandskom javnom sektoru, časopis Contemporary Management Research, str. 45-70, sveska 3, br.
124. Velaiudhan, M & Maran, K (2009) Studija o mapiranju ključnih kompetencija i razvoju zaposlenika za izvrsnost s osvrtom na HCL Technologies, Journal of Contemporary Research Management, br.
125. Vincent, S (2009) Čije su to vještine? Časopis za bibliotekarstvo i informatiku, tom 23, str. 597-615
126. Vukmirović, S., Čapko, Z., (2009) Informacijski sustavi u menadžerskom odlučivanju, Ekonomski fakultet Rijeka, Rijeka
127. Wang, I.F., (2013), Izgradnja modela karijerne kompetencije hotelskih zaposlenika za uspjeh u karijeri, Međunarodni časopis za savremeni menadžment u hotelijerstvu, Vol. 25 izdanje: 7
128. Wallsten, S. (2003). Regulacija i upotreba interneta u zemljama u razvoju. Grupa za istraživanje razvoja, Svjetska banka
129. Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine, (2023). Više na: <https://komorabih.ba/privredi-bosne-i-hercegovine/>.

130. Weber, D. M., Kauffman, R. J. (2011) Šta pokreće globalno usvajanje IKT? Analiza i pravci istraživanja. Elektron
131. WEF, (2022):, Svjetska rang lista konkurentnosti 2022, Više na: <https://www.weforum.org/publications/>
132. Wilby, P. i Brierley, N (2003) Faktor vještina: Revolucija u obrazovanju i obuci, Dodatak za New Statesman 102003). linija
133. Svjetska banka (2011). ICT Glossary Guide
134. Worthington, I. & Britton, C. (2009), Poslovno okruženje, šesto izdanje, PEL, Ujedinjeno Kraljevstvo

ЗАКЉУЧАК

На основу целинске анализе, Комисија констатује да је докторска дисертација кандидата Аиде Акагић Хоџић, под називом:

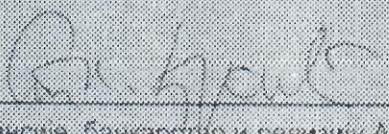
„Утицај ИТ-а на развој савремених компетенција државних службеника у БиХ у промењивом радном окружењу“,

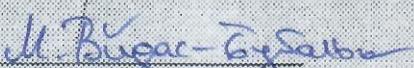
Урађена према оригиналном делу, да је оригинално научно и самостално дело и да су се стекли услови за његову јавну одбрану.

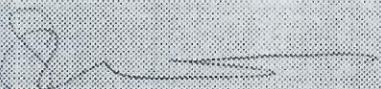
Узимајући у обзир актуелност теме, њен предмет, дефинисане циљеве и постављене хипотезе, теоријски, методолошки оквир, адекватност, систематичност, као и очекивани научни и друштвени допринос, Комисија предлаже

Већу за последипломске студије Алфа Бк Универзитета у Београду, да усвоји извештај Комисије и одобри одбрану докторске дисертације кандидаткиње Аиде Акагић Хоџић.

Чланови комисије:

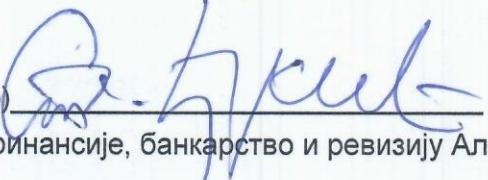
Проф. др Станимир Ђукић (ментор)
ванредни професор Факултет за финансије, банкарство и ревизију Алфа БК
Универзитет

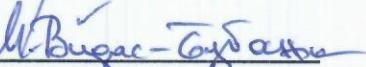
Проф. др Маријана Видас Бубања (председник)
редовни професор Факултет за финансије, банкарство и ревизију Алфа БК
Универзитет

Проф. др Шемсудин Плојовић (члан)
редовни професор Факултет друштвених наука Универзитет и привредна академија

Београд, 14.2.2024.

Чланови комисије:

Проф. др Станимир Ђукић, (ментор)
ванредни професор , Факултет за финансије, банкарство и ревизију Алфа БК
Универзитет

Проф. др Маријана Видас Бубања (председник)
редовни професор, Факултет за финансије, банкарство и ревизију Алфа БК Универзитет

Проф. др Шемсудин Плојовић (члан) _____
редовни професор, Факултет друштвених наука, Универзитет и привредна кадемија

Београд, 14.2.2024.